

Lithium, alleen verantwoord met zorgvuldige controles

Dr. R. Hoekstra, psychiater
Antes, Delta Psychiatrisch Centrum, Rotterdam

GGG congres, Amsterdam, 7 april 2016

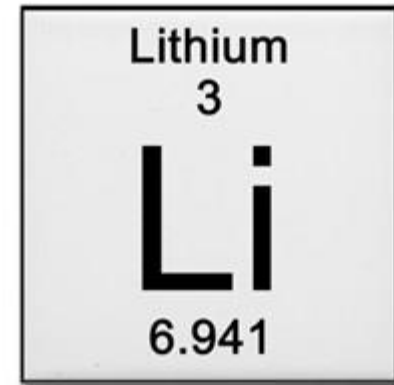

Disclosure belangen spreker

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen / Zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Bedrijfsnamen
• Sponsoring of onderzoeksgeld • Honorarium of andere (financiële) vergoeding • Aandeelhouder • Andere relatie, namelijk ...	• • royalties Spreekuur thuis, Poiesz Uitgeverij. • •

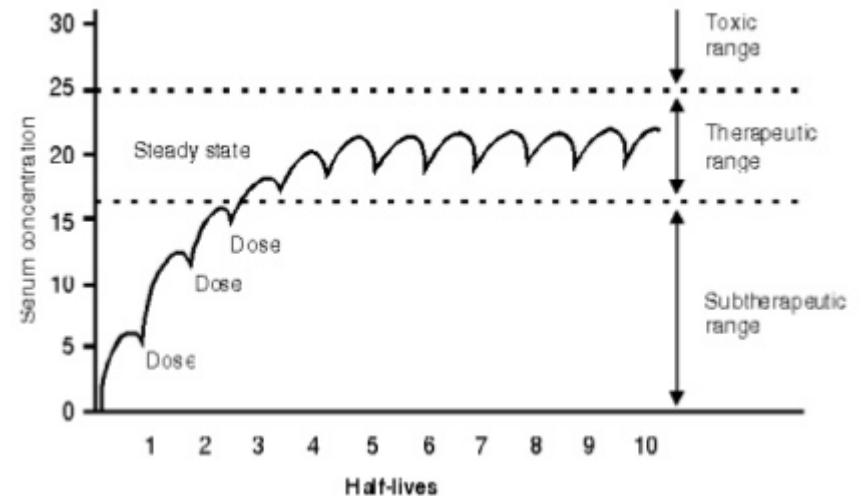
achtergrond

- Lithium: eerste keus in onderhoudsbehandeling bipolaire stoornis
- Andere indicaties:
 - additie bij unipolaire depressie
 - clusterhoofdpijn
- > 31.000 gebruikers

achtergrond

- Geringe therapeutische breedte
- Klaring door nieren

Risico's, neveneffecten

- Intoxicatie
 - acuut
 - chronisch
- Nierfunctiestoornissen
 - diabetes insipidus
 - nierinsufficiëntie
- Schildklier
- Andere (huid, maag-darm, tremor, bij schildklier)

oorzaken

- Vocht/zoutverlies door koorts, diarree, hitte
- Andere medicijnen (diuretica, NSAID's, ACE-remmers, antibiotica)

behandeling

- Acute intoxicatie: lithium staken, water/zout, dialyse
- Chronische intoxicatie: dosis aanpassen. Herkenning!
- Nieren: amiloride, leefregels
dialyse of transplantatie

vermijdbaar!

- Monitoren:
 - Lithiumspiegels op juiste manier
 - Nierfunctie
 - Andere waarden
- Symptomen herkennen (moe, lusteloos, misselijk, braken, spierkrampen, tremor, ataxie, coma)
- Risico's kennen

probleem

- Kennis bij patienten zakt weg
 - Geen continuïteit van behandelaar
 - Weinig ervaring bij artsen
-
- > geen of onregelmatige controle
 - > niet herkennen van intoxicaties
 - > complicaties bij andere medicatie en comorbiditeit

controles

- Van Beek et al., TvP 2010:
- Ter Meulen et al., TvP 2016:
- Hoekstra et al., NTvG 2015
- basisGGZ ?

Controles bij de behandeling met lithium: de richtlijn en de klinische praktijk

L.M. VAN DE BEEK, M.A. OUWENS, P.L. DE VRIES, J.W. HUMMELEN

De huisarts als primaire behandelaar van patiënten met een bipolaire stoornis: een exploratief onderzoek

W.G. TER MEULEN, H.M. VISSER, P.J.M. ELDERS, R.W. KUPKA

ntv **g** | Nederlands
Tijdschrift
voor
Geneeskunde

[Zoek direct een ar](#)

[Artikelen](#) [Academie](#) [Auteurs](#) [Banenbank](#) [Over NTvG](#) [Service](#)

[HOME](#) [ARTIKELN](#) [KLINISCHE LES](#)

Lithium, alleen verantwoord met zorgvuldige controle

KLINISCHE LES 30-04-2014

Rocco Hoekstra, Arjan M. van Alphen en Tessa M. Bosch

Kennis!

- Specialistische poliklinieken (KenBiS)
- Psychoeducatie
- Cursussen

The screenshot shows the website of the Vereniging voor Manisch Depressieven en Betrokkenen (VMDB). The page is titled 'Psycho-educatie' and contains the following content:

Psycho-educatie

Doel van de psycho-educatiecursus is voornamelijk de patiënt en betrokkenen inzicht te geven in het ziektebeeld, zodat acceptatie makkelijker wordt. Daarnaast bevordert de cursus ook de zelfredzaamheid en de therapietrouw waardoor het risico voor terugval vermindert.

Overal in het land worden psycho-educatie- of voorlichtingscursussen gegeven over de bipolaire stoornis. Bij het ontwikkelen hiervan is de VMDB betrokken. In de loop der jaren is de oorspronkelijke opzet wel veranderd maar de inhoud is vrijwel hetzelfde gebleven. Het zijn cursussen van zes bijeenkomsten, waaraan patiënten en één van hun betrokkenen deelnemen.

Aan de orde komen onderwerpen als:

- Symptomen (depressie, manie, psychose), beloop
- Oorzaken, stress-kwetsbaarheidsmodel, genetica, stemmingsstabilisatoren
- Life-chart, medicijnen, antidepressiva en antipsychotica
- Herkenning van vroege symptomen, omgaan met het noodplan (signaleringsplan), beperken van gevolgen, zelfbindingscontract
- De toekomst

Soms geeft een ervaringsdeskundige van de VMDB de cursus of is daarbij aanwezig.

Psycho-educatie in de regio

- [Groningen](#)
- [Friesland](#)
- [Drenthe](#)
- [Overijssel](#)
- [Flevoland](#)
- [Gelderland](#)
- [Utrecht](#)
- [Noord-Holland](#)
- [Zuid-Holland](#)
- [Zeeland](#)
- [Noord-Brabant](#)
- [Midden- en Noord-Limburg](#)
- [Zuid-Limburg](#)

The left sidebar of the website lists various topics including: Wat is de bipolaire stoornis?, Zelftest (MDQ), Hulpverleners, Medicijnen, Psychotherapie, Psycho-educatie (highlighted), Signaleringsplan, Life chart, Opname, Rehabilitatie en herstelproces, Second opinion, Oproepen, Onderzoek, KenBiS, Hersendonatie, Aanvullende behandelingen, Ervaringsrijk.nl, Ervaringsverhalen, Boeken en films, Thema's, and Links.

project

- Kennis vergroten
- Lithiumgebruikers
- Huisartsen

methode

- Website (blog, twitter, nieuws)
- Deskundigenpanel
- Bereiken via apotheek
- Patiëntenvereniging
- Huisarts bijscholing (NHG?)

[Alles over lithium](#)
[10 hoofdregels](#)
[Heb je vragen?](#)
[FAQ](#)
[Weetjes](#)
[Links](#)
[Het panel](#)
[Voor huisartsen](#)

'Lithium heeft mijn leven gestabiliseerd'

'Ik houd mijn lithiumwaarden zelf altijd goed bij'

Home

Lithium werkt vaak erg goed als je lijdt aan een manisch-depressieve stoornis, depressie of clusterhoofdpijn. Het is wel van belang dat je lithium zorgvuldig gebruikt en dat je je regelmatig laat controleren.

Op deze website vind je veel informatie over het verantwoord gebruik van lithium.

Vanuit het menu bovenaan de pagina kom je op allerlei belangrijke zaken, die je moet weten als je lithium gebruikt.

Een aantal deskundigen staat klaar om je vragen over het gebruik van lithium te beantwoorden.

Het deskundigenpanel bestaat uit:

Dr. R. Hoekstra, psychiater, werkzaam in Antes, Delta Psychiatrisch Centrum te Rotterdam,

Dr. A.M. van Alphen, internist-nefroloog en

mevr. Dr. T.M. Bosch, ziekenhuisapotheker-klinisch farmacoloog, beiden werkzaam in het Maasstad Ziekenhuis te Rotterdam.

mevr. M. Bakker en **dhr. J. Delhaas**, lithiumgebruikers.

Stuur je vragen over lithium per e-mail aan info@allesoverlithium.nl
Wij doen ons best binnen 5 werkdagen antwoord te geven.

[FAQ](#)

[Alles over lithium](#) [10 hoofdregels](#) [Heb je vragen?](#) [FAQ](#) [Weetjes](#) [Links](#) [Het panel](#) [Voor huisartsen](#)

Zo gebruik je lithium

W elke dosis lithium je nodig hebt, wordt duidelijk aan de hand van je bloedspiegel (de concentratie van lithium in je bloed). Om die reden wordt je bloed geprikt, zodat we de lithiumconcentratie in je bloed kunnen vaststellen.

De een heeft een hogere dosering nodig dan de ander om de lithiumconcentratie in het bloed op peil te brengen. Jonge mensen moeten vaak meer tabletten slikken om een redelijke bloedspiegel te onderhouden dan ouderen.

Wijze van gebruik

W ij raden meestal aan lithium eenmaal per dag, 's avonds, in te nemen.

- De hoogste concentratie valt dan 's nachts als je slaapt. Van eventuele bijwerkingen heb je dan minder last.
- Voor je nieren is het op de lange termijn misschien beter als je maar eenmaal per dag lithium inneemt.
- Laboratoria nemen bij voorkeur 's morgens bloed af. Omdat het bloed 12 uur na de laatste inname moet worden afgenomen, is het handig als je je dagelijkse dosis 's avonds inneemt.

[FAQ](#)
[Contact](#)

Deze website wordt mogelijk gemaakt door:

 ZonMw **Antes**

- Kennis ontsluiten
- Minder intoxicaties
- Minder (vermijdbare!) schade
- Consultatie van specialisten aan eerstelijns en basisGGZ.

Antes

